

פסיכולוגיה של הגלגולים

1. ירידה שהיא כולה עלייה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניך: כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא לחפשי חנם: אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו: אם אדניו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניו והוא יצא בגפו: ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי. (שמות כא, א-ה)

2. תמימות: להתאים את הנפש לנשמה

תנו רבנן כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה והיה הורקנוס מבחוץ ואריסטובלוס מבפנים בכל יום ויום היו משלשלים להם דינרים בקופה ומעלים להם תמידים. היה שם זקן אחד שהיה מכיר בחכמת יוונית לעז להם בחכמת יוונית אמר להם כל זמן שעסוקים בעבודה אין נמסרים בידכם. למחר שלשלו להם דינרים בקופה והעלו להם חזיר. כיון שהגיע לחצי חומה נעץ ציפורניו בחומה ונזדעזע ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. באותה שעה אמרו ארור שיגדל חזיר, וארור שילמד בנו חכמת יוונית (מנחות טו, ב)

3. טובה שעה את של תשובה בעולם הזה

'בגפו' כמו בגופו כלומר בגוף גרידא שהוא עם הארץ ואין לו שום השגה בענייני קדושה, בודאי שלא יקנה אותם בזמן עבודתו, כי הוא עת הפורענות והסתרת פנים, ואי אפשר שיכנסו בו בזמן העבודות אותן האורות שלא היו בו מתחילה. (הרמ"ד וואלי, שם)

4. חלוקת דרבנן

ונתחיל מ"ש חז"ל כי חמשה שמות יש לנפש, וזה סדרם ממטה למעלה, נפ"ש, רו"ח, נשמ"ה, חי"ה, יחיד"ה. ואין ספק כי לא נפל קריאת השמות הנזכרות, במקרה ובהזדמן. אמנם דע, כי האדם עצמו, הוא הרוחניות אשר בתוך גוף, והגוף הוא לבוש האדם, ואיננו האדם עצמו. וכמש"ה "על בשר אדם לא ייסך", וכנזכר בזוהר פרשת בראשית דף כ' ע"ב. ונודע כי האדם מקשר כל ד' עולמות אבי"ע, ולכן בהכרח הוא שיהיו בו חלקים מכל הארבעה עולמות, ואלו החלקים כל חלק מהם, נקרא בשם אחד מן החמשה שמות הנז' שהם נרנח"י כמו שיתבאר. ולא ברגע אחד זוכה לקחת כלם, רק כפי זכותיו. ובתחילה נוטל חלק אחד הגרוע שבכולם, והוא הנקרא נפש. ואח"כ אם יזכה יותר, יקח גם את הרוח. (שער הגלגולים - הקדמה א, אר"י ז"ל)

5. הרעש הנפשי של האגו והבחירה

מצד מצב הגלגול של הנשמות, יכולים להיות חסרונות יסודיות בעצם הנפש, חוץ מאותן המגרעות שהגופניות ומזגיה גורמים. וגם זה אפשר להתרחש, שכל זמן שכוחות הגויה הם איתנים, ותאוות הגופניות סוערות והומיות הן, אין ההשפעה הנפשית הגרועה ניכרת, שאינה יכולה להשפיע משלה, מאחר שיש זרם אחר ההומה וסואן בחיים. אבל אחרי השיקוט של המית החיים הבשריים, אז מתעוררים החסרונות הנשמתיים מתכונה הקודמת, ואז מגיע התור לעצם התיקון הנשמתי, מה שכל ההקדמות של ההדרכה המוסרית המכוונת נגד הכוחות הגופניים, היו רק פרוזדור לעבודה יסודית זו. אמנם מהלך תיקון זה יוכל להיות אצילי ביותר, ואף על פי שיפגע לפעמים במעברים הנראים כעיוכים חומריים, שורש התוכן איננו כי אם אצילי וציורי. והניצחון המוחלט מוכן הוא לפי התגבורת האצילית הנשמתיים, שמתקנים על ידה את מערכות החיים, גם אותן שכבר קדמו. דור לדור ישבח מעשיך, וחסידיך יברוכה. (אורות הקודש ג, רלז, הראי"ה קוק)

6. רק שכל ישר יבין זאת

בהשקפה ישרה אין מקום בשכל להתנגד לגלגול הנשמות. למה לא תהיה התחברותה של הנשמה הרוחנית עם החומר למטרה של עיבוד, של לטישה והבלטה של אילו איכויות חדשות בתוך הראשונה. ועיבוד זה, למה לא יהיה חוזר ונשנה ונכפל כאשר עוד לא נגמרה פעולתו. לתמהון נוכל לחשב על בעלי שיקול הדעת, שנמצאו בהם אחדים אשר מיאנו בתיאוריה מושכלת זו. ומה שפועל תוכן התיאוריה של הגלגול לטובה על האמונה ועל המוסר, הזה נחשב לגירעון בשיטה עיונית? ואפילו הגלגולים הרחוקים, מדומם צומח חי מדבר מסוג לחברו, במהלך הנורמלי בדרך עליה, ובמהלך הנפרע מפני כישלון הבחירה בדרך ירידה, איזו זרות יש כאן? אותן הטענות של שינוי האופי שבין הנפשות, הלא כמוץ יהיו נדפות מפני השקפה כללית על המציאות כולה. (שמונה קבצים ז, קעט, הראי"ה קוק)